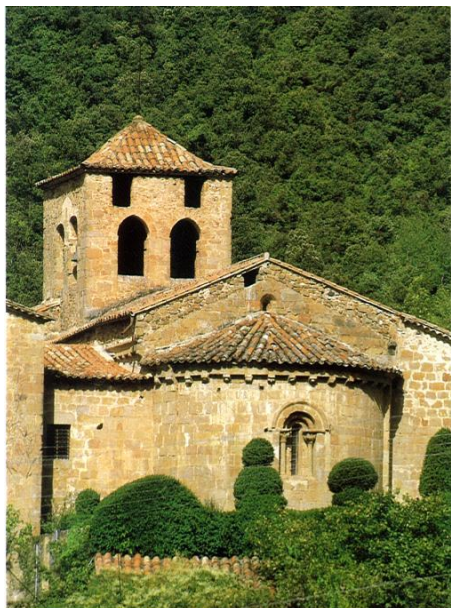

SANT SALVADOR DE BIANYA, la parròquia

Catalunya Romànica

Situació

Una vista de l'exterior de l'església des del costat de llevant amb la capçalera, un dels elements més interessants de la construcció. F. TUR

L'església parroquial de Sant Salvador de Bianya centra l'agrupació de masos esparsos que formen el nucli homònim, situat a la capçalera de la Vall de Bianya, sobre la carretera de Sant Joan les Fonts a Sant Pau de Seguries per la Vall de Bianya i el coll de Capsacosta, on es conserven importants vestigis del camí romà i medieval.

Mapa: 256M781. Situació: 31TDG506777.

Hom hi pot anar, doncs, per l'esmentada carretera de Sant Joan les Fonts a Sant Pau de Seguries. Sant Salvador de Bianya es troba a mà dreta de la carretera, venint d'Olot, població de la qual dista 14 km. (JAA-JVV)

Història

La primera menció documental coneguda fins ara de l'església de Sant Salvador data de l'any 1090, amb motiu de la devolució que els germans Ademar Ramon i Guillem feren a la capellania d'aquesta església al monestir de Sant Joan de les Abadesses; segons es desprèn de l'esmentada escriptura, tots dos germans admeteren que havien obtingut injustament la capellania de l'"ecclesie Sancti Salvatoris que sita est in valle de Biana, quam juris esse cenobii Rivipollentis Sancti Joannis Bapstiste". Si hom té en compte el reconeixement explícit d'Ademar Ramon i Guillem sobre el fet que la jurisdicció del temple pertanyia al cenobi de les Abadesses, cal convenir, malgrat la manca de documentació més antiga, que el temple de Sant Salvador en formava part des d'una data força anterior al final del segle XI.

De fet, però, aquesta dependència queda afermada l'any 1150 en l'acta de consagració de l'església del monestir de Sant Joan de les Abadesses en què, amb motiu d'aquesta celebració, els bisbes i abats assistents confirmaren a la comunitat de Sant Joan tots els béns i esglésies que posseïa, entre les quals hi ha relacionada dins el bisbat gironí, l'"ecclesiam Sancti Salvatoris de Biana", amb les seves sufragànies.

Anys més tard, concretament el 1170, hi ha notícia que Guillem de Monells, bisbe de Girona, a prec de Ponç, bisbe de Tortosa i abat de Sant Joan de les Abadesses, procedí a la consagració del temple de "Sancti Salvatoris de Biana", al qual donà ultra els delmes, les primícies i les oblacions dels fidels, els trenta passos legítims al voltant per a cementiri.

Acta de consagració de Sant Salvador de Bianya (24 de novembre de 1170)

Guillem, bisbe de Girona, a prec de l'abat de Sant Joan de les Abadesses, consagra l'església de Sant Salvador de Bianya. S'esmenten les afrontacions de la parròquia, els límits del cementiri i les obligacions d'aquesta església envers la seu episcopal.

"Anno incarnationis Dominice M^o C^o LXX° venit dominus Guillelmus sancte sedis Gerundensis ecclesie episcopus, cum clericis suis ad consecrandam ecclesiam Sancti Salvatoris de Biana, rogatu et petitione Poncii Dertosenis ecclesie episcopi, fratris eius(*) et Sancti Iohannis abbatis, que est in comitatu Bisullunense, in loco qui nominatur Bianna. In qua die consecracionis dedit iam dictus presul prefate ecclesie decimas et primicias et oblaciones fidelium, tam vivorum quam eiam defunctorum, cum omnibus que ad usum ecclesie pertinere debent, et insuper ex omni parte cimiterum habens XXXa ecclesiasticos passus, quod sub tali defensione et quietudine constituit predictus presul ut aliquis homo cuiuscumque ordinis vel etatis ibi aliquam violenciam quocumque tempore non inferat, sed ob honorem et reverenciam Ecclesie salvo munimine consistat, Terminus autem parrochie prefate ecclesie ita se habet: ab orientali parte in serra de Lastonesella usque in suma serra, sicut aqua vertitur, et pergit per viam usque in ipso torrente et descendit per torrentem usque ad ipsum Soliolum de Agravalosa et vadit per rivum de Lastenosa usque in rivo Sancti Martini et vadit per rivum usque in rivo de Abilia, et transit a meridie usque in serra de

Solanno Malo et vadit per serram et pervenit in rivo qui discurrit de Bado Lardario et pergit de rivo usque in rivo(*) qui discurrit de ipsa Portela; et de occiduo in podio Avedósa(*) et pergit per ipsam serram usque ad collum de Penedíc; de parte circio discurrit in collo de Segurilies et pergit per viam usque in ipsis incisio que fuerunt factas per unquens et pergit per ipsum torrentem usque in Portela et vadit per serram usque in Castelleto, usque in serra de Lastenosella. Redditus vero ecclesie est huius per singulos annos solidos V. Preterea subdidit predictus presul prefatam ecclesiam taliter dicioni sedis Gerundensis ut omni anno xrisma inde accipiat et ad sinodum veniat(*). Scripta hec dos VIII kalendas decembris. Guielmus Dei gracia Gerundensis episcopus(*). + Bernardus levita qui hoc rogatus scripsi cum litteris dampnatis in VIII” linea et suprascriptis in Ila linea, die annoque prefixo.”

(Transcripció: Jordi Bolòs i Masclans)

Original: Pergamí de 17 × 43 cm conservat a l’Arxiu de la Corona d’Aragó. Cancelleria Reial. Pergamins d’Alfons I, núm. 97.

Francesc Monsalvatje i Fossas: Noticias históricas..., vol. XV, Colección diplomática del condado de Besalú, Olot 1907, doc. 2 245, pàgs. 377-379.

Traducció

“L’any 1770 de l’Encarnació del Senyor vingué el senyor Guillem bisbe de la santa seu de Girona amb els seus clergues per consagrar l’església de Sant Salvador de Bianya a prec i a petició de Ponç bisbe de l’església de Tortosa, germà seu, i abat de Sant Joan, la qual és al comtat de Besalú, al lloc que és anomenat Bianya. El dia de la consagració el dit prelat concedí a l’esmentada església els delmes, les primícies i les oblacions dels fidels, tant dels vius com dels difunts, amb totes les coses que han de pertànyer a l’ús de l’església, i a més a més un cementiri que fa 30 passes eclesiàstiques per totes les bandes. El dit prelat la va establir sota una tal defensa i tranquil·litat que cap home de qualsevol estament o edat no pugui fer mai cap violència, ans per a honor i reverència de l’església constitueixi una protecció segura. El terme de la parròquia de la dita església és el següent: des de la part de llevant a la serra de Llastonesella(*) fins al cim de la serra seguint l’aiguavés, va per la via fins al torrent i davalla pel torrent fins al Sollol (*) de Grevolosa i va per la comella fins a la riera de Sant Martí i va per la riera fins a la riera d’Abella i se’n va, a migjorn, fins a la serra de Solamal i va per la serra i arriba a la riera que prové de Bac Llarder i segueix aquesta riera fins a la riera que prové de la Portella i, a ponent, al puig de la Bedosa i segueix la serra fins al coll de Pendís; a la part de tramuntana passa pel coll de Segurilies i segueix la via fins a les incisioes que foren fetes per unques i va pel torrent fins a la Portella i segueix la serra fins a Castellet, fins a la serra de Lastenosella. La renda d’aquesta església és cada any cinc sous. Després el dit prelat va sotmetre l’esmentada església de tal forma al domini de la seu de Girona que cada any d’allà rebi la crisma i vagi al sínode. Aquesta dotació fou escrita el dia 8 de les calendes de desembre. Guillem bisbe de Girona per la gràcia de Déu. Bernat levita que va escriure això a prec, amb lletres raspades a la novena línia i escrites al damunt de la segona, el dia i l’any més amunt esmentats.”

(Trad.: Jordi Bolòs i Masclans)

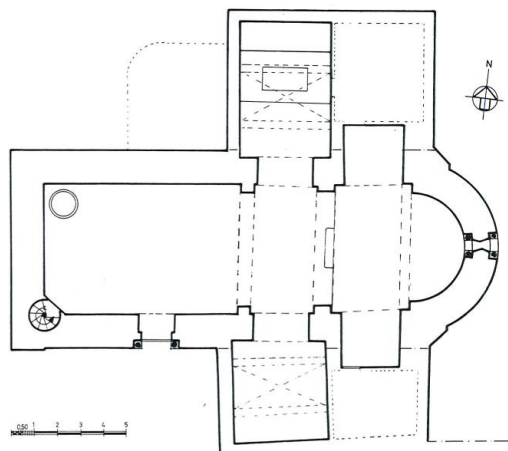
Malauradament no disposem ara com ara de notícies històriques referides a aquest temple pel que fa a la tretzena centúria, essent únicament en les relacions d’esglésies que contribuïen amb el delme al sosteniment de les croades dels anys 1279 i 1280 on figura com a “ecclesia de Sancti Salvatoris” i “Sancti Salvatoris de Byania”, respectivament.

De mitjan segle XIV hi ha testimoni documental que l’any 1342 el rei Pere III de Catalunya-Aragó va vendre a Ramon de Bianya, abat del cenobi de Sant Joan de les Abadesses, el mer i mixt imperi i la jurisdicció alta i baixa de la parròquia de Sant Salvador de Bianya, entre d’altres llocs d’aquesta vall, però es va reservar per a ell la jurisdicció criminalíssima; temps després, l’any 1351, el mateix monarca aprovà mitjançant una escriptura la venda que havia fet a l’abat d’aquest monestir de la jurisdicció d’aquesta parròquia i dels altres llocs, i reconegué haver rebut per aquesta transacció la quantitat de 15 000 sous barcelonesos. Encara una vintena d’anys després el rei Pere III, necessitat de diners a fi de fer cara a les despeses ocasionades per la guerra amb Sardenya, l’any 1372 vengué a diversos abats de cenobis catalans els drets de bovatge que li pertanyien en diferents viles, castells i llocs, entre els quals és esmentada en el document la parròquia de “Sancti Salvatoris de Bisania”.

D'altra banda, l'església de Sant Salvador apareix esmentada l'any 1362 en el Llibre verd del capítol de Girona i posteriorment, també és relacionada en els nomenclàtors diocesans del final de segle com a "ecclesia parochialis Sancti Salvatoris de Bisania". (MLIR)

Església

Planta, a escala 1:200, de l'església, un edifici amb modificacions que presenten un conjunt d'interrogants de difícil resposta.
J. MARGUÍ-G. ANGLADA

El temple parroquial de Sant Salvador de Bianya és, malgrat les modificacions practicades en diverses èpoques, un dels exemplars més bells del romànic de la Garrotxa. Es tracta d'un edifici d'una nau, el qual ha sofert importants processos restauradors, dels quals destaca la portada d'estil romànic, però realitzada al començament del segle XX. Les restauracions dutes a terme en aquest edifici constitueixen un factor que dificulta la lectura del monument, especialment pel que respecta a l'estructura de les dues capelles que flanquegen l'absis, les quals exteriorment presenten un parament molt idèntic al de la nau, sense una clara fractura de l'aparell absidal.

La nau ha estat coberta amb volta de canó de perfil lleugerament apuntat, la qual presenta senyals d'haver estat refeta i és reforçada per dos arcs torals, dels quals el de llevant arrenca de sengles pilars mentre el de ponent ho fa de columnes adossades als murs.

Entre els arcs torals i a cada cantó de la nau foren afegides, durant el segle XVIII, dues capelles laterals, cobertes amb voltes de llunetes, i la sagristia.

Excel·leix, dintre el conjunt arquitectònic, l'absis romànic del segle XII, el qual és de planta semicircular i s'obre vers llevant mitjançant un simple plec que fa la gradació. En el tram comprès entre aquest i el primer arc toral hi ha obertes sengles capelles de datació dubtosa, però probablement posteriors a l'obra original.

Al centre de l'absis s'obre una finestra de doble esqueixada, ornamentada per columnes amb capitells esculpits originals, els quals suporten una arquivolta que és trenada; els capitells són ornamentats amb motius vegetals i animals fantàstics. Així mateix sota la cornisa hi ha un fris de mènsules esculpides, el qual també recorre tot el perímetre de la nau.

Com ja hem apuntat, a l'interior del temple els arcs torals descansen sobre pilastres, dues de les quals han estat decorades amb columnes i capitells cisellats. A la banda interna de l'absis la finestra central que es correspon amb l'exterior mostra també una arquivolta trenada, columnes i capitells esculpits, fruit de la restauració efectuada al començament del segle XX, seguint l'estil romànic. Igualment pertanyen a la intervenció esmentada i projectada per l'arquitecte Rafael Massó l'arc de la porta d'entrada, que s'obre a la façana de migjorn, amb llurs columnes i capitells decorats, i l'altar de pedra del presbiteri. Aquestes obres, juntament amb el retaule neoromànic que representa el Crist transfigurat amb Moisès i Elies, foren subvencionades pels capdavanters locals de la Lliga Regionalista i foren inaugurades el 13 d'agost de l'any 1911. Malauradament el retaule fou destruït arran de la guerra civil del 1936-39 i del conjunt només resta ara l'esmentat altar de pedra. Els capitells corresponents a la restauració foren obrats per Pere Ayats, veí de la Canya, el qual realitzà amb extrema perfecció la tasca escultòrica que li havia estat encomanada. Sobre la façana de ponent es dreça un campanar, originàriament d'espadaña, de dos ulls, però modificat l'any 1615 per convertir-lo en torre, sota una teulada de quatre vessants.

L'aparell és molt uniforme i format per carreus de pedra sorrenca ben tallats i polits, disposats en filades regulars, amb puntes molt abundants de morter i que presenten en alguns casos un senyal format per una creu inscrita en un cercle.

La filiació de l'església es correspon perfectament amb la data de la seva consagració l'any 1170, dintre les formes característiques de l'arquitectura del segle XII. (MLIR-JAA)

Capitell

A la part central de l'absis de l'església de Sant Salvador de Bianya s'obre una finestra amb una important decoració esculpida.

Un detall del mur exterior de l'absis, amb la interessant finestra que el decora.
F. TUR

Aquesta finestra, amb una amplada de 115 cm aproximadament, és formada per un arc de mig punt adovellat i en gradació, que arrenca d'una imposta ornamentada.

A la dreta, la imposta és decorada amb uns relleus o incisions de forma lleugerament esbiaxada i agrupats de dos en dos a la manera de fris seguit. La de l'esquerra, més malmesa, és decorada amb motius florals, uns cinc aproximadament a banda i banda.

L'intradós de l'arc és resseguit per una arquivolta de secció cilíndrica decorada amb una banda entrelaçada de cintes, de tal manera que es forma una xarxa. L'arquivolta recolza sobre dues columnes, llises, esveltes —d'una alçada aproximada de 110 cm, coronades per capitells esculpits que fan uns 35 cm d'alt.

La decoració escultòrica més important d'aquesta finestra s'acumula als capitells; en tots dos casos hi ha una transformació del tipus del capitell corinti amb motius ornamentals.

El capitell de la dreta presenta, en les dues cares lliures, la figura d'un personatge que sembla que sostingui un animal monstruós.

Els cossos dels monstres en posició contorsionada són molt rabassuts. El cap té uns ulls grans i perfilats. Les galtes són prominents, amb la boca entreoberta, que ensenya nombroses dents força llargues.

La composició és simètrica. Els caps dels animals marquen els angles, i del centre arrenquen sengles fulles que es prolonguen als angles en forma de volutes. A l'extrem superior de la voluta de l'angle de les cares visibles sembla que hi ha el cap d'una serp.

L'interès del capitell se centra sobretot en els animals monstruosos. L'artista desplegà un important esforç a l'hora d'indicar els detalls, ja no tan sols dels rostres sinó també en el treball minuciós i precís de potes i urpes.

La composició s'organitza amb un gran nombre de figures i amb una rigurosa simetria. S'imposa la llei de la frontalitat, encara molt dintre els esquemes romànics, sobretot en la posició de potes i caps. El fons és decorat amb motius ornamentals de forma ondulada.

El capitell de l'esquerra és una derivació del tipus de capitell corinti. Els fullatges s'han allargat fins als angles. S'han simplificat els caulicles, reduïts a un cargol aplanat angular. En la composició domina la rigidesa, l'austeritat i la simplicitat d'elements. Es distribueixen ordenadament seguint la disposició de les volutes. Al mig d'aquestes apareix el cap d'un home.

Aquest tipus de decoració, que apareix tant en capitells amb elements vegetals com en capitells amb motius animals —enfrontats o no—, desenvolupa una temàtica freqüent en l'escultura romànica del segle XII. Aquests motius es distribueixen ordenadament, amb uns esquemes simètrics, seguint la disposició de les volutes. No tenen, en principi, una traducció simbòlica, ans una funció estrictament ornamental. El treball de l'escultor ha estat important a l'hora d'aplicar la tècnica d'alt relleu. És patent la influència oriental, aquí amb un important grau d'expressivitat.

Són molts els paral·lels que en podríem trobar, seguint tant els mateixos esquemes compositius com la mateixa temàtica. Així, per exemple, en un capitell de la portada de l'església de Santa Eulàlia de Brullà (Rosselló), en un capitell de la galeria exterior de l'església de Santa Maria de Serrabona (Vallespir), en un altre del claustre de Sant Miquel de Cuixà (Conflent) i en un altre del nàrtex de l'església de Sant Jaume de Queralbs (Ripollès), entre d'altres apareix el mateix motiu que en el capitell de la dreta d'aquesta finestra de Sant Salvador de Bianya.

L'esquema vegetal que hi ha a l'esquerra d'aquesta finestra és també habitual en l'escultura d'aquest període i adopta formes variades. De la mateixa manera, podríem trobar paral·lels en un capitell del claustre de Santa Eulàlia d'Elna (Rosselló), on el cap és transformat per un motiu

floral, a Sant Genís de Fontanes (Rosselló), a Sant Benet de Bages, i a Sant Jaume de Vilafranca de Conflent, entre d'altres.

Sant Salvador de Bianya és dintre la tendència decorativa de l'escultura romànica del segle XII, que reproduïx a la finestra els esquemes compositius i ornamentals que trobem en moltes portades, com, per exemple, a l'església de Serinyà, a Cornellà de Conflent i a l'absis de la Seu d'Urgell(*).

Es un exemple de la decoració rossellonesa amb uns estrets paral·lels estilístics amb l'escultura dels capitells del nàrtex de l'església de Queralbs, fet que féu pensar a Marcel Durliat que haguessin estat treballats per un mateix escultor. (ISB)

Escultura

L'absis semicircular de l'església de Sant Salvador de Bianya presenta una sèrie de mènsules amb decoració esculpida. Concretament podem distingir un seguit de nou mènsules ornamentades o decorades amb motius variats. Els motius vegetals o florals predominen en el conjunt d'aquestes mènsules; només un cop trobem la representació figurada d'un cap.

D'esquerra a dreta hi ha la representació, en primer lloc, d'una mena de bloc o dau, com si fos un mig cilindre, a les mènsules núm. 1, 4, 5 i 8. La mènsula núm. 2 –sempre d'esquerra a dreta de l'absis vist des de l'exterior– reproduïx un motiu floral. És interessant el tipus de representació floral que hi ha a la mènsula núm. 3; sembla que l'escultor ha reproduït el mateix tipus de motiu o molt similar, que hi ha a la finestra de l'absis d'aquesta mateixa església. Així mateix la mènsula núm. 7 mostra la representació d'un cap humà, molt similar al que apareix a la finestra esmentada.

Moltes d'aquestes mènsules són trencades i presenten un lamentable estat de conservació. Són malmeses les mènsules núm. 5 i 6, on sembla, però, endevinar-se la representació d'una fulla.

A partir de la mènsula número 9, les peces són llises i sense cap tipus d'ornamentació.

Hom pot datar aquestes mènsules cap al segle XII, en un moment coetani a la resta de la realització de la decoració de l'església, sobretot aquella que es troba a la finestra, i que sembla tenir unes certes relacions estilístiques amb la zona del Rosselló. (ISB)

Piques

Pica baptismal

Pica baptismal conservada a l'interior de l'església. A. MARTÍ

A l'extrem nord-occidental de l'església, al costat de A l'angle del mur, sota el cor, es conserva una pica baptismal de tradició romànica. Es tracta d'una peça de pedra calcària, de forma troncocònica i amb la base escapçada, molt malmesa a la part inferior.

Té una alçada externa total de 95 cm, mentre que la seva fondària és de 41 cm. Pel que fa als diàmetres de la boca, l'exterior mesura 115 cm i l'interior 90 cm. Per tant, doncs, el gruix de les parets és de 12,5 cm aproximadament.

La superfície externa de la pica presenta una important ornamentació a manera de bandes o sanefes que actuen com a motllures. A la part superior –justament a la vora de la pica– hi ha un primer motiu decoratiu que sobresurt amb un relleu molt pla, que s'acaba a la part inferior en una ziga-zaga. Una segona motllura –uns 15 cm més avall– presenta una ornamentació en forma de trenat o encadenat que sobresurt del fons amb un relleu més alt. Uns 10 cm per sota –en un registre inferior– apareix representat un altre motiu ornamental que imita una soga o cordat. Aquesta sanefa és inscrita entre dues motllures molt primes, que presenten una superfície llisa. Aquest motiu a manera de corda que ressegueix la superfície externa de la pica és freqüent en moltes de les piques de la mateixa comarca: la pica baptismal de l'església de Santa Maria de Puigpardines presenta una banda decorada amb aquest mateix motiu, de forma molt simple; també a Sant Romà de Joanetes hi ha el trenat o cordat que forma part de l'ornamentació de la pica baptismal.

Una última motllura —a la cara interna on s'uneix amb la base de la pica— repeteix una sanefa que ressegueix la part inferior de la pica a manera de corda, imitant el mateix motiu anterior.

La base de la pica és molt malmesa, incompleta i trencada en part.

Aquesta pica, de tradició romànica, pot ésser datada probablement cap al segle XII. Presenta uns paral·lelismes comuns amb d'altres piques repartides per les esglésies de la Vall de Bianya i de la Vall d'en Bas, i també de tota la comarca. (ISB)

Pica beneitera

Pica beneitera conservada a l'interior de l'església. A. MARTÍ

A l'interior de l'església de Sant Salvador de Bianya, a l'interior, de ha una pica beneitera de marbre de tradició romànica amb una important decoració a la superfície externa, treballada amb alt relleu.

És una pica de petites dimensions. Té una alçada total de 30 cm aproximadament, i recolza sobre un fust que sembla més modern. És de forma troncocònica o piràmide truncada que s'estreny progressivament en els últims 9 cm. Hom podria pensar en un capitell reaprofitat i buidat al seu interior, fet freqüent en el romànic, però la seva estructura i la disposició de la composició porta a creure en un treball original amb una base i col·locació que han estat transformats posteriorment.

En la seva base presenta una motllura o vora llisa que ressegueix la part inferior de la pica.

Pel que fa als diàmetres de la boca, l'exterior fa uns 37 cm aproximadament i l'interior uns 26 cm. El gruix de les parets d'aquesta pica, donat la diferència dels dos diàmetres anteriors, és de 5,5 cm aproximadament.

En aquest cas ha estat omplerta de decoració la superfície disponible de la cara de la pica, amb una important llibertat d'expressió.

En un primer registre —a la part superior— hi ha una combinació d'elements geomètrics amb elements vegetals, que s'entrellacen alhora amb la decoració del registre inferior. Observem, en primer lloc, un seguit de cercles encadenats que presenten llur superfície interna decorada amb motius vegetals. El cercle —element geomètric— ressegueix, a la manera d'una sanefa, tota la part superior i augmenta la sensació de dinamisme i d'agilitat. Unes fulles grosses obertes i desplegades amb els talls de separació ben marcats omplen la superfície emmarcada pels cercles. La decoració és molt malmesa a l'interior d'alguns dels cercles, fet que dificulta la lectura dels motius que hi són representats. Sembla, però, que a l'interior d'alguns dels cercles hi ha una decoració vegetal de palmetes que també apareix, per exemple, a la porta meridional de l'església de Sant Vicenç de Besalú i en el claustre i la portada del monestir de Ripoll; d'altres no presenten cap tipus d'ornamentació.

Un segon registre presenta una decoració d'animals monstruosos i éssers fantàstics de caire grotesc a la manera d'un fris seguit. Un cap humà d'una figura més aviat grotesca és devorat per dos monstres situats a banda i banda. El monstre de la dreta del cap es distingeix amb més detall, mentre que el de l'esquerra és més malmès. Es fa difícil determinar el tipus d'animal que és representat. En principi, però, podem suposar que es tracta d'un drac; podem distingir clarament el cos del monstre que s'allarga estenent les seves potes. Al cap hom pot veure els ulls, grans i arrodonits, i el morrot allargat; el coll, curt, presenta una mena de plomalls llargs; el cos canvia el plomatge per escates; les potes són curtes i en destaquen les urpes —aquest detall és visible sobretot en l'animal de l'esquerra(*)—. Una llarga cua cargolada s'enllaça amb els cercles del registre superior. Hom pensa que en la superfície avui més malmesa es devien reproduir formes semblants.

Aquesta pica és perforada; l'artista ha aprofitat aquest forat per col·locar-hi la boca oberta de la figura humana que és devorada pel monstre. Un cop més podem constatar com l'artista romànic adequa la forma al marc imposat, i a la funcionalitat —en aquest cas— de la pica que exigeix una perforació per poder ésser omplerta d'aigua.

Aquesta pica la podríem datar probablement del final del segle XII, dintre el corrent romànic que hi ha a la comarca, i amb una influència forana. Reflecteix un gust accentuat per l'element ornamental amb unes formes figuratives definides. (ISB)

Bibliografia

Bibliografia general

Francesc Monsalvatje i Fossas: *Noticias históricas...*, vol. X, Olot 1899, pàg 259-260; vol. XI, Olot, 1901, pàgs. 451-452; vol. XII, Olot 1902, pàgs. 422, 453, 520-522; vol. XV, Olot 1907, pàgs. 305, 377-378; vol. XVIII, Olot 1910, pàgs. 23-24; vol. XIX, Olot 1908, pàgs. 265-266.

Josep Rius i Serra: *Rationes decimarum Hispaniae*, vol. I, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Barcelona 1946, pàgs. 76 i 89.

Josep M. Pons i Guri: *Nomenclátories de la diócesis gerundense en el siglo XIV*, "Anales del Instituto de Estudios Gerundenses", Girona 1964-65, pàg. 68.

Josep Murlà i Giral: *La Vall de Bianya*, "Amics de la Vall de Bianya", Olot 1979, pàgs. 30-31.

Josep Murlà i Giral: *Guia del romànic de la Garrotxa*, Olot 1983, pàg. 158. (MLIR)

Bibliografia sobre el capitell

Josep Puig i Cadafalch, Antoni de Falguera i Sivilla i Josep Goday i Casals: *L'arquitectura romànica a Catalunya*, vol. III-1, pàgs. 128-129; vol. III-2, pàg. 851 (fotografia núm. 1218), Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 1918; Institut d'Estudis Catalans-Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona 1983, 2a. ed. facsímil.

Marcel Durliat: *La sculpture romane en Roussillon*, vol. III, La Tramontane, Perpinyà 1950, pàgs. 85-86.

Eduard Junyent i Subirà: *Catalogne romane*, vol. II, col.l. "Zodiaque", Yonne 1961, pàg. 28.

Núria de Dalmasas i Antoni José i Pitarch: *Els inicis i l'art romànic. Segles IX-XII*, *Història de l'art català*, vol. I, Edicions 62, Barcelona 1986, pàg. 216. (ISB)

Bibliografia sobre la pica baptismal

Joan Danés i Vernedas: *De Sant Joan de les Abadesses a Besalú per la Garrotxa*, "Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya", núms. 226-227, Barcelona 1913, pàgs. 148-181. Fotografia de la pica a la pàg. 148.

Ens diu Batet i Sisó, que a principis del segle XX:

És parròquia urbana d'entrada, ab rector i vicari. Té com a sufragànies Sant Ponç d'Aulina i Sant Martí del Clot o Tornadiça, aquesta darrera del districte municipal de Capsech.